

Emevîlerin Hilâfete Gelme Şekillerini Dinî-Siyasî Açıdan Meşrulaştırma Çabaları

Ayşe Nur Boz

 <https://orcid.org/0009-0008-0665-6621> | nurayse208@gmail.com

Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara, Türkiye

Öz

Meşruiyet herhangi bir düşünce, tutum ve icraatı yasal gösterme ve toplum tarafından kabul edilir hâle getirme çabasıdır. Meşruiyet, siyasal iktidarların varlık sebebi ve devam etmesinin güvencesi, eylemlerinin birey ve toplum nezdinde kabul görüp uyulmasının yegâne dayanağıdır. Bu bakımdan siyaset, devlet, iktidar ve egemenliğin söz konusu olduğu alanlar aynı zamanda meşruiyet alanları olduğundan İslam tarihi araştırmaları açısından Emevîler'in toplum gözünde meşruiyetini sağlamlaştırmak amacı ile kullandıkları argümanların tespit edilmesi önem arz etmektedir. Emevîler'in yaşadığı meşruiyet sorunu hakkında spesifik bir çalışma bulunmamaktadır. İslam tarihinde birçok iktidarın meşruiyetlerini sağlamlaştırmak için dinî argümanları kullanması söz konusu olmakla birlikte Emevîler'in bu konuda ilk olması ve daha sonra birçok iktidar tarafından taklit edilmesi İslam tarihi için önemli bir dönüm noktasıdır. Çalışmamızda spesifik olarak Emevîler'in kuruluş şekli, başka bir ifade ile hilafeti ele geçirme şekli sebebiyle yaşadığı dinî-siyasi meşruiyet ve söz konusu meşruiyet problemini aşmak için başvurduğu özellikle âyet ve hadisleri kendilerine dayanak olarak kullanmaları, Hz. Peygamber'e yakınlıklarını vurgulamaları gibi yöntemler ele alınacaktır. Amacımız, adı geçen devletin yaşadığı dinî-siyasi meşruiyeti aşmak için başvurduğu yolları ve bu konuda amacına ulaşıp ulaşmadığını tespit etmektir. Araştırmamızda yöntem olarak ise ilk dönem İslam tarihinde yazılan genel İslam tarihi ve siyasetnâme türü kaynaklarının yanı sıra hadis kitaplarına başvurulmuştur. Emevîler, kendilerinden önce gelen Dört Halife Dönemi'nden farklı olarak hilafeti seçim/şura ile değil siyasi hilelere dahi başvurarak ele geçirmeye çalışmışlardır. Bu süreçte yaşanan hakem olayı, Siffin Savaşı İslam tarihi açısından hâla tartışılmalı meselelerdir. Hilafetin bu karışıklıklar sonrasında el değiştirmesi dönemin ulemasının yanı sıra toplumun diğer kesimleri tarafından da sürekli eleştirildi ve söz konusu yönetim dinî-siyasi açıdan itaate layık görülmedi. Dönemin yöneticileri ise hilafeti ele geçirmek için verilen mücadeleyi ve hilafeti ele geçirme şeklinin kader olduğunu iddia ederek bu dinî argümanla iktidarlarını kabul ettirmeye çalışmışlardır. Örneğin Hz. Peygamber sonrasında halife seçilen Hz. Ebubekir'e Allah'ın halifesi anlamında "Halifetullah" denilmiş ancak o Müslümanları uyarak kendisine "Halifetu Resûlillah" denilmesini istemiştir. Emevîler'de ise halifeler için "Emînullah (Allah'ın emin olduğu kimse) ve Halifetullâh (Allah'ın halifesi) gibi sıfatların kullanıldığını görmekteyiz. Birtakım uygulamalar ve söylemler üzerinden hilafetlerini güçlendirmeye çalışmışlardır. Sadece kullandıkları sıfat itibarı ile değil hac emirliği görevini kendileri ya da aileden birinin üstlenmesi, camilerde göstermelik ve şekli biat törenleri düzenlemeleri vb. uygulamalar ile halifelerin dinî kimliklerini siyasi alanda aktif tuttukları anlaşılmaktadır. Emevîler'in temel meşruiyet sorunu İslam

tarihinde ilk olarak “din için iktidar” anlayışı yerine “iktidar için din” anlayışını benimsenmiş olmalarından kaynaklanmaktadır.

Anahtar Kelimeler

İslam Tarihi, Emevîler, Hilafet, Dinî Siyasi Meşruiyet, Biat, Din.

Etik Beyan	Bu çalışma, Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda sunulan “Emevîlerin Hilâfete Gelme Şekillerini Dinî-Siyasî Açıdan Meşrulaştırma Çabaları” adlı tebliğin özetidir.
Türü	Bildiri Özeti
Geliş Tarihi	19.07.2023
Kabul Tarihi	07.08.2023
Yayın Tarihi	12.08.2023
Kategori	Sanat ve Beşeri Bilimler, Dini Araştırmalar, İlahiyat, Sanat ve Beşeri Bilimler, Tarih
Araştırma Alanı	İslam Tarihi
Sempozyum	:
Adı	3. Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu
Web	https://sempozyum.okuokut.org/index.php/tsbs/article/view/425
Yer ve Tarih	Çevrim İçi - 26-31 Ağustos 2023
Sponsor	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi; Oku Okut Derneği
Bildiri Oturum Bilgisi	25. Oturum - 31 Ağustos 2023 Perşembe 13:00 - 14:30
Telif Hakkı	© 2023 Ayşe Nur Boz. Yazar telif hakkını elinde tutarak yayımcıya uygun lisans ile yayım izni vermiştir.
Lisans	
Yayımcı	Oku Okut Yayınları
Kaynak Gösterimi	Boz, Ayşe Nur. “Emevîlerin Hilâfete Gelme Şekillerini Dinî-Siyasî Açıdan Meşrulaştırma Çabaları”. 3. <i>Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu Bildiri Özetleri Kitabı</i> . ed. Abdullah Demir. 141-144. Ankara: Oku Okut Yayınları, 2023. https://doi.org/10.55709/okuokutpress.54

Efforts to Legitimate the Ways of Umayyads Arriving to the Caliphate from a Religious-Political Perspective

Ayşe Nur Boz

 <https://orcid.org/0009-0008-0665-6621> | nurayse208@gmail.com
Master's Student, Ankara Yıldırım Beyazıt University, Ankara, Türkiye

Abstract

Legitimacy in governance plays a pivotal role, especially when it serves as the foundation for accepting and perpetuating political powers. Historically, this has been evident in various states, but the case of the Umayyad State presents a uniquely compelling exploration. Unlike preceding Islamic rulers, the Umayyads pursued their claim to the caliphate, not through consensus (shura) but strategic political maneuverings. Their tenure, marked by significant events like the referee incident and the Battle of Siffin, continues to be a topic of debate among historians and scholars of Islamic history. Central to this study is understanding how the Umayyads sought to strengthen their legitimacy, especially in the light of criticisms and skepticisms from various quarters, including the ulama and other societal segments. Their legitimacy was further challenged by the dramatic shift in the nature of caliphate accession and its stark departure from previous norms. By investigating sources ranging from the general history of Islam to Siyasatnama writings and hadith compilations, this study offers insights into the religious-political tools the Umayyads employed. Notably, their evocation of religious verses and hadiths, aimed at underscoring their proximity to Prophet Muhammad, was an evident tactic. Such was the potency of this strategy that many subsequent powers in Islamic history mirrored it to bolster their own reigns. The Umayyads also ventured beyond mere textual references. Their choice of titles was symbolic, marking a distinct departure from earlier traditions. For instance, while Caliph Abubakr chose the title “the Prophet’s Caliph (Khalifa Rasulullah)” after his election as caliph posts Prophet Muhammad, the Umayyads opted for titles like “Amīnullah (The one in whom Allah is sure)” and “Khalifatullah (Vicegerent of God)” both carrying profound religious connotations. Additionally, the Umayyads ingrained their religious identity within the political sphere. Their hands-on involvement in religious duties and practices, such as leading hajj pilgrimages and hosting formal oath-taking ceremonies in mosques, further highlights their endeavor to intertwine religion and governance. However, the crux of the Umayyad legitimacy crisis lay in its foundational approach to governance: a marked shift from harnessing power in the name of religion to exploiting religious sentiments for political gain. This was the first time in Islamic history that a dynasty appropriated religious tenets so explicitly for consolidating power, setting a precedent that would be followed by many after. In conclusion, this research unravels the multifaceted strategies the Umayyad State employed to address its legitimacy

challenges, contributing significantly to our understanding of Islamic governance and the intricate dance between religion and statecraft.

Keywords

History of Islam, Umayyads, Caliphate, Religious Political Legitimacy, Allegiance, Religion.

Ethical Statement	This paper is a summary of the study titled “Efforts to Legitimate the Ways of Umayyads Arriving to the Caliphate from a Religious-Political Perspective” presented at the 3rd Turkish Symposium of Social Science.
Type	Conference Proceeding
Received	2023-07-19
Accepted	2023-08-07
Published	2023-08-12
Category	Art & Humanities, Religion & Theology, Art & Humanities, History
Research Area	Religious Studies, Islamic History
Conference	:
Title	The 3rd Turkish Symposium of Social Sciences
Web	https://sempozyum.okuokut.org/index.php/tsbs/article/view/425
Location & Date	Online - August 26-31, 2023
Sponsor	Ankara Yıldırım Beyazıt University; Oku Okut Association
Proceeding Session	Session 25 - August 31, 2023, Thursday 13:00 - 14:30
Copyright	© 2023 Ayşe Nur Boz. The author retains the copyright and provides the publisher with a proper license to publish.
License	
Publisher	Oku Okut Press
Citation	Boz, Ayşe Nur. “Efforts to Legitimate the Ways of Umayyads Arriving to the Caliphate from a Religious-Political Perspective”. <i>The 3rd Turkish Symposium of Social Sciences: The Book of Abstracts</i> . ed. Abdullah Demir. 141-144. Ankara: Oku Okut Press, 2023. https://doi.org/10.55709/okuokutpress.54